

SIRDARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASI RIVOJLANISHINING TABIIY RESURLARGA TA'SIRI ВЛИЯНИЕ

Guliston davlat universiteti

“Ekologiya va geografiya” kafedrası

11.00.05 – Atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish
yo‘nalishi

1-kurs tayanch doktoranti

Akbarjonov Xasanjon Akbarjon o‘g‘li

UDK: 504.06:338.46(575.122)

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishining tabiiy resurslarga ko‘rsatayotgan ta’siri ekologik-geografik nuqtayi nazardan tahlil qilingan. Xizmatlar sohasining savdo, transport-logistika, umumiy ovqatlanish, maishiy, kommunal va axborot-kommunikatsiya xizmatlari kabi tarmoqlari viloyat iqtisodiy rivojlanishida muhim o‘rin tutmoqda. Shu bilan birga, ushbu tarmoqlarning kengayishi suv, yer, atmosfera havosi, energiya resurslari hamda chiqindilar bilan bog‘liq ekologik yuklamaning ortishiga sabab bo‘lmoqda. Maqolada Sirdaryo viloyatida xizmat ko‘rsatish hajmining o‘sishi, transport va savdo infratuzilmasining kengayishi, kommunal xizmatlarga talabning ortishi tabiiy resurslardan foydalanish jarayonlariga qanday ta’sir qilayotgani tahlil etilgan. Tadqiqotda statistik tahlil, qiyosiy-geografik tahlil, ekologik baholash va tizimli yondashuv usullaridan foydalanilgan. Natijada xizmatlar sohasi iqtisodiy o‘sinh omili bo‘lishi bilan birga, ekologik boshqaruv mexanizmlari takomillashtirilmasa, hududiy tabiiy resurslar barqarorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkinligi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: Sirdaryo viloyati, xizmatlar sohasi, tabiiy resurslar, ekologik yuklama, atrof-muhit, transport-logistika, kommunal xizmatlar, suv resurslari, yashil iqtisodiyot.

РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ В СЫРДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ НА ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ

Гулистанский государственный университет

Кафедра «Экология и география»

**Специальность 11.00.05 – Охрана окружающей среды и рациональное
использование природных ресурсов**

Докторант 1-го курса (базовая докторантура)

Акбаржонов Хасанжон Акбаржон угли

АННОТАЦИЯ

В данной статье с эколого-географической точки зрения анализируется влияние развития сферы услуг в Сырдарьинской области на природные ресурсы. Рассмотрены торговля, транспортно-логистические услуги, общественное питание, бытовые, коммунальные и информационно-коммуникационные услуги как важные элементы регионального развития. Вместе с тем расширение данных отраслей усиливает нагрузку на водные, земельные, энергетические ресурсы, атмосферный воздух и систему обращения с отходами. В исследовании использованы методы статистического анализа, сравнительно-географического анализа, экологической оценки и системного подхода.

Ключевые слова: Сырдарьинская область, сфера услуг, природные ресурсы, экологическая нагрузка, окружающая среда, транспортные услуги, водные ресурсы, зеленая экономика.

THE IMPACT OF THE DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR ON NATURAL RESOURCES IN THE SYRDARYA REGION

ANNOTATION

This article analyzes the impact of the development of the service sector in the Syrdarya region on natural resources from an ecological and geographical perspective. The expansion of trade, transport and logistics, catering, household, municipal and information-communication services has become an important factor in the economic development of the region. However, the growth of these sectors increases pressure on water, land, atmospheric air, energy resources and waste management systems. The study uses statistical analysis, comparative geographical analysis, ecological assessment and a systematic approach.

Keywords: Syrdarya region, service sector, natural resources, environmental impact, ecological load, green economy, transport services, water resources.

KIRISH

Jahon miqyosida iqtisodiyotning tarmoq tarkibida xizmatlar sohasining ulushi tobora ortib bormoqda. Rivojlangan mamlakatlarda ushbu soha yalpi ichki mahsulotning asosiy qismini shakllantiradi, aholi bandligini ta'minlaydi va hududiy infratuzilmaning modernizatsiyasiga xizmat qiladi. O'zbekiston Respublikasida ham xizmatlar sohasini rivojlantirish iqtisodiy islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, hududlarda savdo, transport, logistika, maishiy xizmat, turizm, umumiy ovqatlanish, moliya, ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlarining kengayishi iqtisodiy faollikni oshirish bilan birga tabiiy resurslarga bo'lgan talabni ham kuchaytirmoqda.

Sirdaryo viloyati respublikaning maydoni jihatidan nisbatan kichik hududlaridan biri bo'lsa-da, uning iqtisodiy-geografik o'rni juda qulay. Viloyat Toshkent shahri, Farg'ona vodiysi, Jizzax viloyati, Qozog'iston va Tojikiston bilan transport-geografik aloqalar tizimida joylashgan. Shu sababli transport-logistika, savdo, yo'l bo'yi servis xizmatlari, kommunal xizmatlar va umumiy ovqatlanish tarmoqlari tez rivojlanmoqda. Biroq xizmatlar sohasi rivojlanishi faqat ijobiy

iqtisodiy natija bilan cheklanmaydi. U suv iste'moli, energiya sarfi, maishiy chiqindilar, oqava suvlar, atmosfera havosiga chiqariladigan zararli moddalar hamda yer resurslaridan foydalanish ko'lamiga bevosita va bilvosita ta'sir qiladi.

Bugungi kunda xizmatlar sohasining tabiiy resurslarga ta'sirini o'rganish ekologik xavfsizlik, hududiy rejalashtirish va "yashil iqtisodiyot" tamoyillarini joriy etish nuqtayi nazaridan dolzarb hisoblanadi. Chunki xizmat ko'rsatish obyektlari, ayniqsa transport, savdo, umumiy ovqatlanish va kommunal infratuzilma tabiiy resurslardan muntazam foydalanadi. Ushbu jarayonlar ilmiy asosda boshqarilmasa, xizmatlar sohasi hududiy ekologik muvozanatga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

TADQIQOTNING MAQSADI VA VAZIFALARI

Tadqiqotning maqsadi — Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishining tabiiy resurslarga ta'sirini ekologik-geografik jihatdan baholash hamda xizmat ko'rsatish tarmoqlarini ekologik barqaror rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

- Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishining asosiy yo'nalishlarini tahlil qilish.
- Xizmat ko'rsatish tarmoqlarining suv, yer, havo va energiya resurslariga ta'sirini aniqlash.
- Transport, savdo, umumiy ovqatlanish va kommunal xizmatlarning ekologik yuklamasini baholash.
- Xizmatlar sohasi rivojlanishi va tabiiy resurslardan foydalanish o'rtasidagi bog'liqlikni ilmiy asoslash.
- Viloyatda xizmatlar sohasini "yashil iqtisodiyot" tamoyillari asosida rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, iqtisodiy-geografik tahlil, statistik tahlil, qiyosiy tahlil, ekologik baholash va hududiy tahlil usullaridan foydalanildi. Tizimli

yondashuv xizmatlar sohasini hududiy ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik tizimning tarkibiy qismi sifatida o'rganishga imkon berdi. Statistik tahlil orqali xizmatlar hajmi, transport-logistika tarmoqlari, savdo va kommunal xizmatlar dinamikasi o'rganildi. Ekologik baholash usuli yordamida xizmat ko'rsatish obyektlarining suv, havo, yer va chiqindilar tizimiga ta'siri aniqlashtirildi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari, SIAT statistik portali ko'rsatkichlari, O'zbekiston Respublikasining atrof-muhitni muhofaza qilishga oid qonun hujjatlari, "yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasi hamda hududiy ekologik kuzatuv materiallari tashkil etdi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishining hududiy xususiyatlari

Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi hududiy rivojlanishning muhim drayverlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Viloyatning geografik joylashuvi, transport yo'llari bilan ta'minlanganligi, aholi punktlarining nisbatan zich joylashuvi va qishloq xo'jaligi hamda sanoat tarmoqlari bilan bog'langanligi xizmat ko'rsatish tarmoqlarining kengayishiga sharoit yaratadi.

Viloyatda xizmatlar tarkibida savdo, transport va saqlash, umumiy ovqatlanish, yashash, moliyaviy xizmatlar, ta'lim, sog'liqni saqlash, axborot-kommunikatsiya va kommunal xizmatlar muhim o'rin egallaydi. Ayniqsa, Guliston shahri viloyatning asosiy xizmat ko'rsatish markazi hisoblanadi. Shirin va Yangiyer shaharlari sanoat hamda energetika infratuzilmasi bilan bog'liq xizmatlarga ixtisoslashgan. Tuman markazlarida esa maishiy xizmatlar, agroservis, chakana savdo va kommunal xizmatlar ustunlik qiladi.

Xizmatlar sohasining rivojlanishi iqtisodiy jihatdan aholi bandligini oshiradi, hududiy infratuzilmani yaxshilaydi, tadbirkorlik subyektlari faoliyatini kengaytiradi. Biroq ushbu jarayon tabiiy resurslardan foydalanish hajmini ham oshiradi. Savdo

obyektlari elektr energiyasi, suv va yer maydonlaridan foydalanadi; umumiy ovqatlanish obyektlari suv, oziq-ovqat resurslari va chiqindilar tizimiga bosim o'tkazadi; transport-logistika tarmoqlari atmosfera havosiga zararli moddalar chiqaradi; kommunal xizmatlar esa suv ta'minoti, oqava suv va chiqindi boshqaruvi bilan bevosita bog'liqdir.

1-jadval. Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi va ekologik yuklama o‘rtasidagi bog‘liqlikni ifodalovchi asosiy ko‘rsatkichlar

Ko‘rsatkich	Mazmuni	Ekologik ta’sir yo‘nalishi	Boshqaruv choralari
Transport-logistika xizmatlari	Yuk va yo‘lovchi tashish, yo‘l bo‘yi servis obyektlari	Atmosfera havosi, shovqin, yoqilg‘i sarfi	Ekologik transport, jamoat transporti, yoqilg‘i nazorati
Savdo va umumiy ovqatlanish	Savdo markazlari, ovqatlanish shoxobchalari, bozorlar	Suv sarfi, oziq-ovqat va plastik chiqindilar	Chiqindilarni saralash, suv tejamkor texnologiyalar
Kommunal xizmatlar	Suv ta’minoti, oqava suv, chiqindi yig‘ish	Suv resurslari, tuproq va sanitariya holati	Tozalash inshootlari, qayta ishlash, monitoring
Maishiy xizmatlar	Avtoyuvish, texnik xizmat, ustaxonalar	Oqava suv, neft-moy mahsulotlari, tuproq ifloslanishi	Yopiq suv aylanishi, filtrlar, ekologik nazorat
AKT va raqamli xizmatlar	Internet, server, aloqa va ofis xizmatlari	Elektr energiyasi sarfi, elektron chiqindilar	Energiya samaradorligi, e-chiqindilarni qayta ishlash

Xizmatlar sohasining suv resurslariga ta’siri

Suv resurslari Sirdaryo viloyati uchun strategik ahamiyatga ega. Viloyatning tabiiy-geografik sharoiti, qishloq xo‘jaligi, kommunal xo‘jalik va xizmatlar sohasining rivojlanishi suvdan oqilona foydalanishni talab qiladi. Xizmatlar sohasi suv resurslariga asosan uch yo‘nalishda ta’sir ko‘rsatadi: birinchidan, umumiy ovqatlanish, mehmonxona, savdo va maishiy xizmat obyektlarining ichimlik va texnik suvga bo‘lgan talabi ortadi; ikkinchidan, kommunal xizmatlar orqali oqava suvlar hajmi ko‘payadi; uchinchidan, xizmat ko‘rsatish infratuzilmasi kengayishi suvni tozalash va qayta foydalanish tizimlariga ehtiyojni kuchaytiradi.

Umumiy ovqatlanish, avtomobillarni yuvish, mehmonxona, tibbiy-diaagnostika, savdo markazlari va maishiy xizmat obyektlari suvdan muntazam foydalanadigan xizmat tarmoqlari hisoblanadi. Ushbu obyektlarda suvdan foydalanish me’yoriy tartibga solinmasa, ichimlik suvi resurslariga ortiqcha bosim yuzaga keladi. Ayniqsa,

suv tanqisligi kuchayib borayotgan hududlarda xizmatlar sohasi obyektlarining suv tejovchi texnologiyalardan foydalanishi ekologik zaruratga aylanadi.

Suv resurslariga ta'sirni kamaytirish uchun xizmat ko'rsatish obyektlarida suvni hisobga olish moslamalarini to'liq joriy qilish, oqava suvlarni mahalliy tozalash inshootlaridan o'tkazish, avtomobillarni yuvish shoxobchalarida yopiq suv aylanish tizimlarini qo'llash, umumiy ovqatlanish obyektlarida suv sarfini me'yorlashtirish muhim hisoblanadi.

Xizmatlar sohasi va atmosfera havosiga ta'sir

Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasining atmosfera havosiga ta'siri asosan transport-logistika, yo'l bo'yi servis xizmatlari, savdo ta'minoti zanjirlari va kommunal xizmatlar faoliyati bilan bog'liq. Viloyatning tranzit hudud sifatidagi o'rni yuk va yo'lovchi tashish oqimlarining ko'payishiga olib keladi. Transport vositalari harakatining ortishi esa atmosfera havosiga karbonat angidrid, azot oksidlari, uglevodorodlar, chang va boshqa zararli moddalar chiqishini kuchaytiradi.

Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, Sirdaryo viloyatida atmosferaga chiqarilgan ifloslantiruvchi moddalar miqdori yillar kesimida o'zgaruvchan bo'lib, bu sanoat, energetika, transport va boshqa xo'jalik faoliyati bilan bog'liq ekologik bosim mavjudligini ko'rsatadi. Xizmatlar sohasida ayniqsa transport va saqlash xizmatlari hajmining ortishi ekologik monitoring tizimini kuchaytirishni talab qiladi.

Transport-logistika xizmatlari iqtisodiy jihatdan hududiy aloqalarni rivojlantiradi, mahsulotlar harakatini tezlashtiradi, yangi ish o'rinlari yaratadi. Biroq ekologik jihatdan ushbu tarmoq yoqilg'i sarfi, shovqin, chang, zararli gazlar va yo'l bo'yi hududlarida tuproq ifloslanishi bilan bog'liq muammolarni keltirib chiqaradi. Shu sababli viloyatda transport xizmatlarini ekologik modernizatsiya qilish, jamoat transportini rivojlantirish, elektromobil va gaz yoqilg'isida ishlovchi transport vositalarini qo'llab-quvvatlash maqsadga muvofiqdir.

Xizmatlar sohasi va yer resurslariga ta'sir

Xizmatlar sohasi rivojlanishi yer resurslaridan foydalanish tuzilmasiga ham ta'sir ko'rsatadi. Savdo markazlari, logistika omborlari, avtomobillarga texnik xizmat ko'rsatish shoxobchalari, mehmonxona va umumiy ovqatlanish obyektlari uchun yer maydonlari ajratilishi natijasida ayrim hududlarda urbanizatsiya bosimi kuchayadi. Bu esa qishloq xo'jaligi yerlari, yashil hududlar va tabiiy landshaftlar qisqarishiga olib kelishi mumkin.

Yer resurslariga salbiy ta'sirning yana bir shakli xizmat obyektlari atrofida maishiy chiqindilar, qurilish chiqindilari, yog'-moy mahsulotlari, plastik qadoqlar va boshqa ifloslantiruvchi moddalarning to'planishidir. Ayniqsa, yo'l bo'yi servis obyektlari va avtomobillarga xizmat ko'rsatish shoxobchalari ekologik nazoratsiz faoliyat yuritisa, tuproqning neft mahsulotlari bilan ifloslanishi ehtimoli ortadi.

Yer resurslarini muhofaza qilish uchun xizmat ko'rsatish obyektlarini joylashtirishda ekologik ekspertiza talablarini kuchaytirish, obyekt atrofida sanitariya-himoya zonalarini belgilash, yashil hududlar ulushini oshirish va chiqindilarni saralash tizimini majburiy joriy etish zarur.

Chiqindilar va kommunal xizmatlar tizimiga ta'sir

Xizmatlar sohasining eng sezilarli ekologik oqibatlaridan biri chiqindilar hajmining ortishidir. Savdo va umumiy ovqatlanish obyektlari plastik, qog'oz, oziq-ovqat qoldiqlari, shisha va boshqa turdagi maishiy chiqindilarni shakllantiradi. Mehmonxona, tibbiy xizmat, maishiy xizmat va savdo obyektlari ham chiqindilar tizimiga muntazam yuklama beradi.

Kommunal xizmatlar tabiiy resurslar va ekologik xavfsizlik o'rtasida bog'lovchi muhim tizim hisoblanadi. Agar chiqindilarni yig'ish, tashish, saralash va qayta ishlash tizimi xizmatlar sohasi rivojlanishiga mos ravishda takomillashtirilmasa, chiqindilar tabiiy muhitga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, plastik chiqindilar va

oziq-ovqat qoldiqlari sanitariya holatiga, tuproq va suv resurslariga ta'sir qilishi mumkin.

Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishini chiqindilarni boshqarish tizimi bilan uyg'unlashtirish muhim. Buning uchun savdo va umumiy ovqatlanish obyektlarida chiqindilarni alohida yig'ish, qayta ishlash korxonalari bilan shartnomaviy tizimni kuchaytirish, plastik qadoqlardan foydalanishni kamaytirish, organik chiqindilarni qayta ishlash va kompostlash tizimlarini joriy qilish zarur.

Energiya resurslariga ta'sir va "yashil iqtisodiyot" talablari

Xizmatlar sohasi energiya resurslarining muhim iste'molchisi hisoblanadi. Savdo majmualari, mehmonxonalar, umumiy ovqatlanish obyektlari, axborot-kommunikatsiya xizmatlari, tibbiy xizmatlar va ta'lim muassasalari elektr energiyasi, issiqlik energiyasi va yoqilg'i resurslaridan foydalanadi. Xizmatlar hajmi ortgani sari energiyaga bo'lgan talab ham oshib boradi.

Energiya resurslariga bosimni kamaytirish uchun xizmatlar sohasi obyektlarida energiya tejamkor texnologiyalar, LED yoritish tizimlari, quyosh panellari, issiqlik izolyatsiyasi, avtomatik boshqaruv tizimlari va energiya auditi amaliyotini joriy etish talab etiladi. "Yashil iqtisodiyot" tamoyillari xizmatlar sohasi rivojlanishida energiya samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan.

Sirdaryo viloyatida quyoshli kunlar soni nisbatan yuqori bo'lgani sababli, xizmat ko'rsatish obyektlarida quyosh energiyasidan foydalanish istiqbolli yo'nalish hisoblanadi. Ayniqsa, savdo obyektlari, mehmonxonalar, avtomobillarga xizmat ko'rsatish shoxobchalari va maishiy xizmat markazlarida quyosh panellari o'rnatilishi elektr energiyasi sarfini kamaytirish bilan birga karbon izini qisqartirishga xizmat qiladi.

ILMIY MUHOKAMA

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishi iqtisodiy jihatdan ijobiy jarayon bo'lsa-da, tabiiy resurslarga bo'lgan bosimni kuchaytiradi. Xizmatlar sohasining ekologik ta'siri sanoat tarmoqlariga nisbatan kamroq ko'rinishi mumkin, biroq u keng hududga tarqalgan, doimiy va ko'p komponentli ta'sir shakliga ega. Savdo va umumiy ovqatlanish suv va chiqindilar tizimiga, transport-logistika atmosfera havosiga, kommunal xizmatlar suv va chiqindilar boshqaruviga, axborot-kommunikatsiya xizmatlari esa energiya iste'moliga ta'sir ko'rsatadi.

Viloyat sharoitida xizmatlar sohasini ekologik barqaror rivojlantirish uchun bir necha yondashuv muhim hisoblanadi. Birinchidan, xizmat ko'rsatish obyektlarini hududiy rejalashtirishda ekologik sig'im va resurs cheklovlarini hisobga olish lozim. Ikkinchidan, xizmatlar sohasi bo'yicha ekologik monitoring indikatorlari ishlab chiqilishi kerak. Uchinchidan, xizmat obyektlarining suv, energiya va chiqindilar bo'yicha hisobot tizimi kuchaytirilishi zarur. To'rtinchidan, "yashil xizmatlar" segmentini shakllantirish, ya'ni ekologik toza transport, energiya tejamkor savdo obyektlari, chiqindisiz umumiy ovqatlanish, ekoturizm va ekologik konsalting xizmatlarini rivojlantirish maqsadga muvofiqdir.

XULOSA

Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishi hududiy iqtisodiyot uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib, aholi bandligi, tadbirkorlik faolligi, infratuzilma va ijtimoiy xizmatlar sifatining oshishiga xizmat qilmoqda. Biroq ushbu jarayon tabiiy resurslardan foydalanish hajmini oshiradi va ekologik yuklamani kuchaytiradi.

- Sirdaryo viloyatida xizmatlar sohasi rivojlanishi suv, yer, atmosfera havosi, energiya va chiqindilar tizimiga bevosita hamda bilvosita ta'sir ko'rsatmoqda.
- Transport-logistika xizmatlari atmosfera havosiga zararli moddalar chiqarilishi va yoqilg'i iste'moli orqali ekologik yuklamani oshiradi.

- Savdo, umumiy ovqatlanish va maishiy xizmat obyektlari suv iste'moli hamda maishiy chiqindilar hajmining ortishiga sabab bo'ladi.
- Kommunal xizmatlar tizimi xizmatlar sohasi rivojlanishiga mos ravishda takomillashtirilmasa, chiqindilar va oqava suvlar bilan bog'liq ekologik muammolar kuchayishi mumkin.
- Xizmatlar sohasini "yashil iqtisodiyot" tamoyillari asosida rivojlantirish tabiiy resurslarga bosimni kamaytirishning asosiy yo'nalishidir.

AMALIY TAVSIYALAR

- Xizmat ko'rsatish obyektlari uchun suv va energiya sarfi bo'yicha majburiy monitoring tizimini joriy etish.
- Transport-logistika xizmatlarida ekologik toza transport vositalaridan foydalanishni rag'batlantirish.
- Savdo va umumiy ovqatlanish obyektlarida chiqindilarni alohida yig'ish va qayta ishlash tizimini kengaytirish.
- Xizmat ko'rsatish obyektlarini joylashtirishda ekologik ekspertiza va hududiy ekologik sig'im ko'rsatkichlarini hisobga olish.
- "Yashil xizmatlar" — ekologik konsalting, ekoturizm, energiya auditi va resurs tejovchi xizmatlar bozorini rivojlantirish.
- Sirdaryo viloyati tuman va shaharlarida xizmatlar sohasi bo'yicha ekologik yuklama xaritasini ishlab chiqish.
- Xizmat ko'rsatish tarmoqlarida quyosh energiyasi, suvni qayta aylantirish va energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son qarori. "2019–2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining 'yashil' iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida".

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 30-oktabrdagi PF-5863-son farmoni. “2030-yilgacha bo‘lgan davrda O‘zbekiston Respublikasining Atrof muhitni muhofaza qilish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”.
3. O‘zbekiston Respublikasi “Tabiatni muhofaza qilish to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi “Ekologik nazorat to‘g‘risida”gi Qonuni.
5. O‘zbekiston Respublikasi “Suv va suvdan foydalanish to‘g‘risida”gi Qonuni.
6. O‘zbekiston Respublikasi “Chiqindilar to‘g‘risida”gi Qonuni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. SIAT statistik portali: “Ko‘rsatilgan bozor xizmatlari turlari bo‘yicha hajmi — Sirdaryo viloyati”.
8. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. SIAT statistik portali: “Atmosferaga chiqarilgan ifloslantiruvchi moddalar”.
9. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. SIAT statistik portali: “Yil davomida chiqarilgan suyuq maishiy chiqindilar”.
10. Sirdaryo viloyati statistika boshqarmasi ma’lumotlari.
11. Pearce D., Markandya A., Barbier E. Blueprint for a Green Economy. London: Earthscan, 2020.
12. OECD. Green Growth Indicators. Paris: OECD Publishing, 2021.
13. UNEP. Resource Efficiency and Climate Change: Material Efficiency Strategies for a Low-Carbon Future. Nairobi, 2020.
14. World Bank. The Changing Wealth of Nations: Managing Assets for the Future. Washington, 2021.
15. Rasulov A., To‘xtayev A. Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi. Toshkent, 2022.